

DEZIDERATELE UNEI CERCETĂRI CALITATIVE A INFRAȚIUNILOR

Constantin RUSNAC,
*doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei „Procedură penală, criminalistică și securitate
informațională” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Iurie ODAGIU,
*doctor în drept, conferențiar universitar,
prim-prorector pentru studii
și management al calității al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Rezumat

Studiul științific este dedicat problematicii actuale a dezideratelor cercetării preliminare a faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există circumstanțe care exclud urmărirea penală. În cadrul articolului se menționează că legislația procesual-penală, statutul juridic al ofițerului de urmărire penală ca subiect principal al anchetei; organizarea urmăririi penale; tehnica, tactica și metodică criminalistică, utilizarea cunoștințelor speciale; nivelul profesional și psihologic al ofițerului de urmărire penală reprezintă factorii principali care determină calitatea cercetării preliminare.

Cuvinte-cheie: cercetare preliminară, bănuială rezonabilă, legislația procesual-penală, organ de urmărire penală, asistență tehnico-criminalistică, polițist.

Summary

The scientific study is dedicated to the current issue of the preliminary investigation desideratum of the deed, which results in a reasonable suspicion that a crime has been committed and there are no circumstances that exclude the criminal investigation. The article mentions that the criminal procedural legislation, the legal status of the criminal investigation officer as the main subject of the investigation; organizing the criminal investigation; forensic technique, tactics and methodology, the use of special knowledge; the professional and psychological level of the criminal investigation officer are the main factors that determine the quality of the preliminary investigation.

Keywords: preliminary investigation, reasonable suspicion, criminal procedural legislation, criminal investigation body, technical-forensic assistance, police officer.

Introducere. Problemele asigurării calității cercetării, la etapa inițială, a faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune nu au fost discutate în literatura științifică de mult timp, în principal, din cau-

za faptului că în ultimele două decenii problema respectivă nu a reprezentat un subiect relevant pentru mediul practic și teoretic [63, p. 120].

Cu toate că literatura de specialitate acordă un spațiu limitat etapei inițiale de cercetare a infracțiunilor, în special aspectului criminalistic, considerăm că este imposibil să trecem cu vederea această problemă, deoarece, fără soluționarea ei, nu se poate vorbi de un stat de drept.

Calitatea scăzută a cercetării infracțiunilor comise, la general, și în special în Republica Moldova se datorează unor factori obiectivi și subiectivi. Unii dintre ei fiind reprezentați de: numărul și calitatea sesizărilor despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal (multe înștiințări conțin informație minimă, care la etapa inițială de cercetare limitează spectrul de acțiuni procesuale ce pot fi efectuate); componența și calitatea gupelor de cercetare (frecvent grupa de cercetare este completată conform graficului și nu se acordă atenția cuvenită faptei cercetate, experienței membrilor grupei, locului comiterii etc.); cantitatea și calitatea acțiunilor întreprinse la etapa inițială de cercetare (cei sosiți primii la locul faptei îndeplinesc acțiuni birocratice, acumularea actelor cu înscrișuri formale etc.); reglementările procesual-penale, penale etc., asigurarea tehnico-criminalistică, tactico-criminalistică și metodică-criminalistică la etapa inițială de cercetare a infracțiunilor etc.

Drept factori principali care determină calitatea cercetării faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune, la etapa inițială, autorul Zelenski V. [62, p. 6-9]. indică:

- legislația procesual-penală, statutul juridic al ofițerului de urmărire penală ca subiect principal al activității de urmărire penală;
- organizarea urmăririi penale;
- tehnica, tactica și metodică criminalistică, utilizarea cunoștințelor speciale;
- nivelul profesional și psihologic al ofițerului de urmărire penală.

Suntem de acord cu această afirmație, deoarece doar un ofițer de urmărire penală competent și profesional are capacitatea să organizeze procesul de cercetare a infracțiunilor, în special etapa inițială de cercetare, care în unele cazuri, ținând cont de complexitatea infracțiunii, necesită mult efort intelectual, inițiativă și creativitate.

Scopul articolului constă în evidențierea dezideratelor care asigură existența unei cercetări preliminare obiective și complexe a faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune.

Metode și materiale aplicate. Pentru realizarea scopului propus, ținând cont de specificul și caracterul complex al temei investigate, în calitate de metode de cercetare au fost folosite metoda logică, sistematică și de comparare. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei, legislației

naționale și a practicii judiciare.

Rezultate obținute și discuții. În opinia noastră, legislația procesual-penală reprezintă factorul principal care influențează cercetarea inițială a faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.

Legislația procesual-penală autohtonă formează un conglomerat „ne-natural” a două sisteme care au puține lucruri în comun: sistemul continental (romano-germanic) și insular common law (anglo-saxon).

„Expertii” străini care au participat activ la elaborarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova au încercat și l-au făcut „superdemocratic”. Drept efect, organul de urmărire penală nu fost încadrat în diferite interdicții inimaginabile și de neconceput, care reprezintă totodată condiții prielnice pentru activitatea apărătorului. De exemplu, conform CPP al RM [50; art. 126. Alin. (2)], în vederea obținerii în cadrul urmăririi penale a informațiilor bancare, este necesară autorizația judecătorului de instrucție, pe când conform legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate „În procesul de control al averii și intereselor personale, inspectorul de integritate are dreptul să solicite oricărui persoane fizice sau persoane juridice de drept public ori privat, inclusiv instituțiilor financiare, documentele și informațiile necesare pentru realizarea controlului” [60; art. 32 alin. (3)].

Sesizăm existența unui lucru straniu care implică interesele statului. Pe de o parte, ofițerul de urmărire penală, ca reprezentant al puterii executive investit cu dreptul de privare de libertate a persoanei pe o perioadă scurtă, dar nu mai mult de 72 de ore, nu are dreptul să obțină printr-o solicitare informații bancare necesare aflării adevărului într-o cauză penală, pe când un inspector de integritate poate obține această informație printr-o cerere.

La fel, conținutul legii procesuale îl lipsește pe ofițerul de urmărire penală de posibilitatea de a porni urmărirea penală, această activitate fiind în atribuția procurorului art. 52. alin. (1) pct. 1, art. 274 „Ordonanța de începere a urmăririi penale, emisă de organul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la data începerii urmăririi penale, se aduce la cunoștință în scris procurorului care efectuează conducerea activității de urmărire penală, prezentându-i-se totodată și dosarul respectiv” [50].

Reiterând problema, menționăm că, conform art. 19 CPP, organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuितului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea, el reprezintă totuși partea acuzării.

Acestea sunt doar unele dintre clișeele legislativ-procesuale ce

influențează cercetarea faptei din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există circumstanțe care exclud urmărirea penală.

Legea reprezintă fundamentul metodicii criminalistice ce include consecutivitatea acțiunilor realizate de ofițerul de urmărire penală, precum și conținutul și specificul acțiunilor sale la fiecare etapă a urmăririi penale.

Având în vedere cele expuse supra, este clar că o modificare a legislației procesuale afectează, la general, metoda criminalistică și, în special, procedeele tactice și metodele particulare de cercetare a infracțiunilor.

Analizând modelele analitice de evaluare a calității cercetării, menționăm că legea este destul de stabilă și se modifică, în principiu, doar în cazurile în care se impune practica de cercetare sau la recomandările experților din domeniu.

Cu referire la modificarea legislației moldovenești, am dori să subliniem opinia autorului autohton Zosim Al. „după destrămarea Uniunii Sovietice, statele nou-formate își elaborează și își realizează politica penală haotic, sub influența straturilor largi ale societății, intereselor personale ale funcționarilor înalți, precum și sub influența organizațiilor internaționale, dar nicidecum în mod bine chibzuit exclusiv în baza realizărilor științei moderne. În opinia noastră, doar consolidarea legislativă a principiului fundamentării științifice a politicii penale poate feri politica penală de erori [52]”.

Legislația procesual-penală autohtonă este lipsită de stabilitate, fapt probat prin multiplele modificări realizate în conținutul textual al CPP al RM. Astfel, doar pe parcursul primelor luni ale anului 2021 au fost realizate peste 64 de modificări.

La fel, constatăm că există „modificări la modificări”, de exemplu: Articolul 93 alin. (3) Probele – modificat prin LP 179 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art. 498; în vigoare 17.08.18], modificat prin LP 49 din 23.03.18, MO126-131/120.04.18 art. 261; în vigoare 01.10.18; Articolul 118 alin. (2) Cercetarea la fața locului – modificat prin LP 196 din 28.07.16, MO306-313/16.09.16 art. 661], modificat prin LP 39 din 29.05.14, MO169-173/27.06.14 art. 377]; Articolul 132⁸, Interceptarea și înregistrarea comunicărilor – modificat prin LP 119 din 23.06.17, MO277-288/04.08.17 art. 463], modificat prin LP 39 din 29.05.14, MO169-173/27.06.14 art. 377]; modificat prin LP 270 din 07.11.13, MO290/10.12.13 art. 794] etc.

Reiterând problema modificării normelor procesual-penale constatăm că aceste modificări sunt lipsite de un obiectiv măsurabil, relevant și ambițios, nu există nici un studiu care ar demonstra că modificările implementate:

- sporesc posibilitățile reprezentatului organului de urmărire penală în ceea ce privește cercetarea, descoperirea infracțiunilor;
- determină creșterea calității cercetărilor infracțiunilor;
- simplifică procedurile procesual-penale;

- micșorează durata cercetării infracțiunilor;
- oferă posibilitatea implementării de noi mijloace, procedee și metode în activitatea de cercetare și descoperire a infracțiunilor etc.

Noua guvernare, la fel, vorbește deschis despre probleme din sistemul judiciar al Republicii Moldova. Astfel, Președintele Republicii Moldova menționează că: „Reformele autentice se realizează în beneficiul cetățeanului și aduc schimbări reale și pozitive. Nu există rețete ideale de realizare a reformelor într-un domeniu sau altul. O reformă reală în justiție trebuie să asigure, în mod echitabil, protejarea drepturilor omului și sancționarea celor care încalcă legea.

La prima vedere, pare îmbucurător faptul că Guvernul a decis să reorganizeze sistemul de instanțe judecătorești, prin reducerea numărului acestora, ceea ce ar putea să conducă la creșterea eficienței banilor publici și la optimizarea procesului de examinare a dosarelor. Totuși, în esență, această decizie nu contribuie nicidecum la asigurarea unei justiții corecte, atât timp cât Consiliul Superior al Magistraturii este un organ controlat politic, care promovează judecători pe alte criterii decât cele ale profesionalismului și integrității.

O reformă reală în justiție trebuie să asigure, în mod echitabil, protejarea drepturilor omului și sancționarea celor care încalcă legea. Altfel, nu vom avea altceva decât perpetuarea aceluiași sistem aservit și nefuncțional” [56].

Analizând situația actuală, din păcate, conchidem că componenta criminalistică a profesiei de jurist degradează, iar lumea jurisprudenței este orientată spre servirea intereselor private.

Cercetarea criminalistică a infracțiunilor este o activitate extrem de complexă, care determină, în mare măsură, succesul luptei împotriva infracționalității. Activitatea organelor de aplicare a legii și problematica organizării cercetării infracțiunilor reprezintă un subiect foarte relevant deoarece organizarea este temelia ce asigură succesul cercetării infracțiunii.

Astăzi, cea mai mare prioritate este necesitatea îmbunătățirii procesului de cercetare a infracțiunilor, în special prin îmbunătățirea ordinii de organizare a procesului în cauză. De asemenea, este foarte necesar să se mărească eficiența activității organelor de urmărire penală, ceea ce nu este posibil fără îmbunătățirea organizării urmăririi penale.

Principalele probleme criminalistice care trebuie soluționate pentru organizarea cu succes a investigației sunt:

- definirea funcțiilor organizatorice ale subiecților;
- implementarea principiilor organizării în activitățile subiecților;
- problematica interacțiunii ofițerului de urmărire penală cu organele de constatare;
- etapizarea cercetării.

Rolul principal în organizarea urmăririi penale îi revine reprezentativului organului de urmărire penală. Implementarea practică a independenței procedurale a ofițerului de urmărire penală, împreună cu îmbunătățirea temeiurilor legale privitoare la rolul său principal în cercetare, realizarea principiilor organizaționale, în primul rând, al principiului centralizării urmăririi penale și rolului activ al ofițerului de urmărire penală, corespunderea nivelului profesional al ofițerului de urmărire penală cu complexitatea criminalistică a cercetării, principiul volumului optim de muncă al ofițerului de urmărire penală creează condiții și sunt mijloace de îmbunătățire a organizării cercetării unei infracțiuni.

O cercetare calitativă a unei cauze penale impune o planificare preliminară, verificarea tuturor versiunilor elaborate, conlucrarea organului de urmărire penală cu ofițerul de investigație, expert, specialist etc., o pregătire profesională adecvată și experiență profesională în activitatea realizată, un număr rezonabil de cauze penale în gestiune, luându-se în calcul complexitatea faptei cercetate etc.

Gestionarea cauzelor penale pornite pe diferite tipuri de infracțiuni, în opinia noastră, la fel, reprezintă o problemă specifică procesului de organizare, care știrbește din calitatea cercetării. Nu există măcar o repartizare formală a dosarelor în funcție de tipul infracțiunii și complexitate. Rezultă că un ofițer de urmărire penală cu experiență de unu-doi ani cercetează crime grave, deosebit de grave, poate chiar și excepțional de grave. Nimeni nu neagă profesionalismul angajaților tineri, dar cu toții știm că pentru crearea unui specialist competent este nevoie de cel puțin cinci ani de experiență.

Referitor la organizarea procesului de cercetare a unei infracțiuni trebuie de subliniat că legislația procesuală limitează și posibilitatea conducătorului organului de urmărire penală să realizeze vreo imixtiune în procesul de cercetare a unei cauze penale. La prima vedere, este o chestie imperativă, dar dacă privim din punct de vedere practic, apare întrebarea: cum și de la cine să obțină ofițerul de urmărire penală lipsit de experiență un sfat sau recomandare în ceea ce privește planificarea acțiunilor de urmărire penală pe cauza penală aflată în gestiunea sa etc.

Asigurarea calității cercetării preliminare în mare parte depinde de dotarea tehnico-materială a organelor de drept și de mijloacele tehnico-criminalistice, aplicate nemijlocit la cercetarea infracțiunilor [55].

Asigurarea tehnico-criminalistică a procesului de cercetare a infracțiunilor, ca o condiție necesară ce garantează calitatea cercetării, poate fi implementată prin utilizarea profesională, abilă a tehnicilor criminalistice, precum și prin mijloace tehnice, procedee, tactici și metodici moderne aplicate nu numai de către ofițerul de urmărire penală, ci și de ofițerul de investigație, ofițerul criminalist, expert etc. O astfel de abordare este extrem

de utilă, mai ales la cercetarea infracțiunilor săvârșite de organizațiile criminale.

Reiterând problema aplicării mijloacelor tehnico-criminalistice în procesul cercetării infracțiunilor ca urmare a analizei mai multor procese-verbale de cercetare la fața locului întocmite de către ofițerii de urmărire penală din diferite perioade de timp și raioane ale Republicii Moldova, putem afirma că nu se indică sau se indică incomplet mijloacele tehnico-științifice utilizate în cadrul cercetării locului faptei, de exemplu: în unele cazuri nu se indică tipurile de prafuri folosite la relevarea urmelor, alteleori nu se indică tipul aparatului foto utilizat, cardul de memorie, folosirea pensulei, riglei, raportorului etc. Această eroare o constatăm în 75,5% din cazuri [1-48].

La factorii reali obiectivi care determină necesitatea asigurării asistenței tehnico-criminalistice (tehnic, tactic și metodic) pentru cercetarea infracțiunilor, în ordinea importanței lor, ar trebui atribuiți: profesionalizarea continuă a infracționalității, creșterea componentei sale organizate; componența profesională actuală a organelor de urmărire penală; tendințe extrem de nefavorabile în modificările legislației etc.

Din nefericire, constatăm că în fiecare an infracționalitatea devine din ce în ce mai profesională, organizată și dotată cu cele mai noi tehnologii pe care le aplică la săvârșirea infracțiunilor. Sunt cucerite activ noi sfere de influență, sunt stabilite legături internaționale cu infractorii, și sunt împrumutate cele mai noi tehnologii criminale din străinătate, în special cele implementate în spațiul cibernetic.

Problemele apar din cauza faptului că criminalitatea organizată asimilează din ce în ce mai activ posibilitățile colosale ale spațiului cibernetic, ca urmare este necesară dezvoltarea urgentă a tacticii de efectuare a acțiunilor de urmărire penală în această realitate efemeră, unde totul este prezent într-o formă virtuală, electronică, digitală. Astfel, conform datelor prezentate de EUROPOL [51], cea mai mare piață ilegală DarkNet avea serverele în Moldova și Ucraina. Comunicatul procuraturii germane menționează că „mai mult de 20 de servere din Republica Moldova și Ucraina” au fost confiscate. Potrivit anchetatorilor, DarkMarket era „fără îndoială, cea mai mare piață din lume de pe DarkNet, cu aproape 500000 de utilizatori și peste 2400 de vânzători”. În total, cel puțin 320000 de tranzacții au fost efectuate pe platformă, cu criptomonede Bitcoin și Monero, iar suma totală s-ar putea ridica la 140 de milioane de euro.

DarkMarket era utilizat în principal pentru vânzarea drogurilor de toate tipurile, dar pe platformă se mai găseau în vânzare „monede false, date de cărți de credit furate sau falsificate, cartele SIM anonime sau viruși informatici”, precizează parchetul german [49].

Un studiu științific detaliat separat ar trebui să fie dedicat analizei gra-

dului de complexitate a infracțiunilor comise în țară. Situația generală este de așa natură încât nivelul de profesionalism al infractorilor crește treptat, în timp ce nivelul profesional al ofițerilor de urmărire penală, ofițerilor de investigație, experților, ofițerilor criminaliști, în cel mai bun caz, nu se află în cădere liberă.

Dacă mecanismul de săvârșire a infracțiunilor este dezvoltat permanent de lumea criminală atunci organul de urmărire penală a încetat doar să degradeze, deși anual sunt angajate sute de cadre noi, care cu greu au un efect pozitiv asupra nivelului de calificare a angajatului MAI implicat în activitatea de cercetare, descoperire și prevenire a infracțiunilor.

La fel, accentuăm faptul că statul, în domeniul combaterii infracționalității în raport cu instituția specializată în crearea cadrelor calificate, al căror beneficiar este Ministerul Afacerilor Interne, a abordat până la finele anului 2019 o strategie de neutralitate, prin intermediul Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și Planului de acțiuni privind implementarea acesteia [64, 65].

Începând cu finele anului 2019, în special din 2020 până în prezent, Ministerul Afacerilor Interne abordează o strategie activă de dezvoltare a Academiei, în toate domeniile de activitate ale acesteia. Astfel, de exemplu, conform Planului anual de activitate al Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2021, drept obiective sunt menționate:

➤ îmbunătățirea sistemului de pregătire inițială și continuă a polițiștilor, cu accent pe pregătirea practică; unificarea sistemului de pregătire la nivelul Ministerului Afacerilor Interne sub umbrela Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare”;

➤ consolidarea capacităților instituționale și educaționale ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, inclusiv cu infrastructură tehnologică avansată și instrumente moderne de management etc.

Obiective realizabile prin acțiunile:

- asigurarea capacităților administrative și logistice pentru sustenabilitatea și dezvoltarea Centrului integrat de pregătire pentru aplicarea legii al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI;

- asigurarea procesului de formare profesională inițială a subofițerilor și ofițerilor debutanți, de formare profesională continuă a angajaților MAI;

- organizarea și desfășurarea programelor de dezvoltare managerială destinate personalului cu funcții de conducere în concordanță cu prioritățile MAI;

- evaluarea programului de studii prin realizarea sondajelor/ chestionarelor de opinie și alte proceduri de ghidare și consiliere în carieră;

- consolidarea capacităților de cercetare din cadrul instituției de învățământ superior a MAI etc.

O componentă decisivă ce determină calitatea cercetării infracțiunilor o reprezintă studiile de licență. Referitor la acest subiect, constatăm că admiterea la studii, la Facultatea „Drept” a Academiei „Ștefan cel Mare” se realizează în conformitate cu cotele de înmatriculare aprobate prin Hotărâre de Guvern [53], care sunt coordonate cu ministerul de resort (MAI) în funcție de necesitățile pieței muncii, cote care nu se măresc, ci dimpotrivă, se află într-o ușoară scădere în fiecare an, de exemplu: în primul deceniu al secolului al XXI-lea erau înmatriculați la Facultatea „Drept”, forma de învățământ zi, buget a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI aproximativ 150-180 de studenți. La absolvire, 50% din aceștia reprezentau ofițeri de urmărire penală, iar restul 50% erau divizați între specialitățile: criminalist, ordine publică, carabinier, penitenciar.

În prezent, la Facultatea „Drept, ordine publică și securitate civilă”, forma de învățământ zi, buget a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI sunt înmatriculați 40-50 de studenți [61]. Analizând datele enunțate, constatăm că rata de înmatriculare la studii în cadrul Facultății „Drept, ordine publică și securitate civilă” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI a scăzut de trei ori, prin urmare, se creează deficit de cadre calificate, căutate la absolvire.

Cu referire la Academia „Ștefan cel Mare” a MAI ca instituție specializată a Ministerului Afacerilor Interne în crearea cadrelor calificate, considerăm că numai această instituție poate crea și dezvolta „potențialul tactic” al angajatului MAI implicat în cercetarea, descoperirea și prevenirea infracțiunilor.

„Potențialul tactic” reflectă cunoștințele, deprinderile, abilitățile necesare în vederea soluționării optime de către angajații MAI a sarcinilor referitoare la descoperirea și cercetarea infracțiunilor.

Potențialul tactic al lucrătorului practic caracterizează componenta intelectuală a angajatului, pregătirea tactică pe care o are în vederea utilizării în practică a arsenalului de mijloace și metode criminalistice.

Condițiile principale ce asigură formarea arsenalului tactic al ofițerului de urmărire penală sunt:

- prezența în memorie, în stereotipul de comportament, a procedurilor și metodelor tactice, ce sunt suficiente din punct de vedere cantitativ și calitativ;
- prezența abilităților și deprinderilor practice ce asigură utilizarea optimă a acestora în activitatea de descoperire, fixare, ridicare, cercetare și apreciere a informației;
- prezența în memorie a erorilor tipice de urmărire penală, inclusiv a deprinderilor de prognozare a existenței și de reparare a acestora în situații concrete.

Conținutul potențialului tactic cuprinde și cunoștințele tactice referitoare la descoperirea și cercetarea infracțiunilor; cunoașterea și existența

abilității de a folosi arsenalul tactic de mijloace și metode tehnico-criminalistice în lupta cu criminalitatea; abilitatea de a identifica la timp și precis sarcina tactică apărută și condițiile care ar asigura soluționarea ei; capacitatea de a aprecia corect posibilitățile care există; abilitatea de a alege o anumită cale de soluționare a sarcinii tactice; la fel, capacitatea de soluționare a sarcinilor tactice nestandarde, învățarea a tot ce este nou, inclusiv elaborarea a ceva nou cu propriile puteri. Este rațional de specificat că nivelul înalt al potențialului tactic servește drept element ce atestă capacitatea lucrătorului practic de a găsi soluțiile tactice optime noi pentru sarcinile apărute.

Nivelul potențialului tactic îi asigură angajatului un caracter activ în activitatea de utilizare a arsenalului tactic și determină stilul acestuia (metode individuale de utilizare a arsenalului de mijloace tactico-criminalistice în activitatea de descoperire și cercetare a infracțiunilor).

Potențialul tactic diferă de comportamentul real al angajatului MAI, fiind determinat de anumite circumstanțe printre care putem enumera: situația de urmărire penală creată, calitățile individuale ale persoanelor antrenate în procesul de descoperire și cercetare a infracțiunilor.

Conținutul potențialului tactic al angajatului MAI ce reflectă problemele vitale ale practicii de descoperire și cercetare a infracțiunilor.

Problematica studierii procesului de formare a potențialului tactic are un caracter complex ce impune unirea eforturilor teoreticienilor și practicienilor.

Această problemă este soluționată cel mai reușit de curriculumul Facultății „Drept, ordine publică și securitate civilă” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, a cărei obiective și finalități determină crearea cadrelor calificate pentru MAI.

Curricula oferă posibilitatea de a crea anumite abilități, deprinderi și capacități viitorului angajat al MAI, care va activa în domeniul descoperirii, cercetării și prevenirii infracțiunilor.

În prezent, unii lucrători practici acționează în situațiile create ghidându-se după propria experiență sau se lasă pe mâna intuiției, deoarece în instituțiile pe care le-au absolvit studierea disciplinelor orientate spre specializare (drept procesual penal, criminalistica, expertiza judiciară, medicina legală, psihologia judiciară, ASI etc.) au un caracter generalizator și teoretic fără a pune accent pe componenta practică și pe specificul activității de descoperire, cercetare și prevenire a infracțiunilor.

Problema cadrelor calificate este determinată și de reforma poliției moldovenești din martie 2013 a cărui obiectiv a fost inversarea piramidei – 60% subofițeri și 40%ofițeri.

Viziunea strategică privind inversarea piramidei posturilor în cadrul MAI și Metodologia privind inversarea piramidei posturilor în cadrul Poliției,

aprobate prin Dispoziția MAI nr. 10/441 din 17.03.2017, a evidențiat faptul că modificarea raportului ofițeri/ subofițeri de 40%/60% presupune trecerea anuală a 675 de unități din ofițeri în subofițeri. Diminuarea numărului funcțiilor de ofițeri urmează să fie făcut treptat, pe măsura vacantării (inclusiv și în legătură cu pensionarea titularului funcției), prin transformarea acestora în funcții de subofițeri. Totodată, potrivit Matricei de politici privind implementarea Suportului bugetar pentru Reforma Poliției, pentru anii 2017-2020, la componenta A.1.1 este prevăzută, la criteriile de performanță pentru anul 2020, atingerea obiectivului raport de 40% ofițeri/ 60% subofițeri în poliție. Ca urmare, prin Legea nr. 228/2018 au fost operate modificări la Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, fiind completată cu art. 12¹, care stabilește trecerea angajaților de la categoria corpului de ofițeri la cea a corpului de trei subofițeri în legătură cu reducerea de funcții.

Din cele relatate, se constată că, de fapt, nu s-a optimizat eficiența activității, ci s-a stabilit un caracter defectuos în gestionarea carierei angajaților, prin pierderea caracterului motivant al angajării, pierderea siguranței în deținerea funcției cu statut special, pierderea angajaților [66].

Posibil, pentru a elimina consecințele acestei reforme, a fost instituit mecanismul de elaborare a procedurilor standard operaționale (PSO), care au scopul de a crea algoritmi (pași) întru realizarea anumitor acțiuni inclusiv procesuale, de exemplu PSO privind plasarea persoanei reținute în izolatorul de detenție preventivă, PSO privind mecanismul de asigurare a asistenței medicale persoanelor reținute și aflate în detenție provizorie, PSO privind „Disponerea expertizelor judiciare în procesul penal”, PSO privind reținerea etc.

În opinia noastră, PSO demonstrează încă o dată că nivelul cadrelor implicate în cercetarea infracțiunilor este de o calificare „cu multe rezerve”, iar sinteza activității științifice a teoreticienilor și a muncii zilnice a practicienilor nu poate fi aplicată ca stereotip.

Concluzie. Rezumând cele de mai sus, se poate ajunge doar la următoarea concluzie: până când politica legislativă și de personal nu vor fi adecvate stării și tendințelor actuale de combatere a criminalității și nu va avea un caracter motivant pentru angajații MAI, calitatea cercetării infracțiunilor va avea de suferit.

Referințe bibliografice:

1. Cauza penală nr. 2014031011.
2. Cauza penală nr. 2014031045.
3. Cauza penală nr. 2014031127.
4. Cauza penală nr. 2018421336.

5. Cauza penală nr. 2018421611.
6. Cauza penală nr. 2018421633.
7. Cauza penală nr. 2018421681.
8. Cauza penală nr. 2018421723.
9. Cauza penală nr. 2018421745.
10. Cauza penală nr. 2018480583.
11. Cauza penală nr. 2018480591.
12. Cauza penală nr. 2018480595.
13. Cauza penală nr. 2019030111.
14. Cauza penală nr. 2019030119.
15. Cauza penală nr. 2019030451.
16. Cauza penală nr. 2019480665.
17. Cauza penală nr. 2019481074.
18. Cauza penală nr. 2019481076.
19. Cauza penală nr. 2019481082.
20. Cauza penală nr. 2020030114.
21. Cauza penală nr. 2020030406.
22. Cauza penală nr. 2020030464.
23. Cauza penală nr. 2020030688.
24. Cauza penală nr. 2020421499.
25. Cauza penală nr. 2020421942.
26. Cauza penală nr. 2020421969.
27. Cauza penală nr. 2020440048.
28. Cauza penală nr. 2020440052.
29. Cauza penală nr. 2020440061.
30. Cauza penală nr. 2020440107.
31. Cauza penală nr. 2020440114.
32. Cauza penală nr. 2020440124.
33. Cauza penală nr. 2020440146.
34. Cauza penală nr. 2020440150.
35. Cauza penală nr. 2020440152.
36. Cauza penală nr. 2020440156.
37. Cauza penală nr. 2020440189.
38. Cauza penală nr. 2020440199.
39. Cauza penală nr. 2020440207.
40. Cauza penală nr. 2020440232.
41. Cauza penală nr. 2020440244.
42. Cauza penală nr. 2020440292.
43. Cauza penală nr. 2020440301.
44. Cauza penală nr. 2020440344.
45. Cauza penală nr. 2020440443.

46. Cauza penală nr. 2020480163.
47. Cauza penală nr. 2020480168.
48. Cauza penală nr. 2020480174.
49. Cea mai mare piață ilegală DarkNet avea serverele în Moldova și Ucraina. Disponibil: <https://stiri.md/article/social/cea-mai-mare-piata-ilegala-darknet-avea-serverele-in-moldova-si-ucraina> (accesat la 20.04.2021).
50. Codul de procedură penală al Republicii Moldova: nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251.
51. Dark Market: World's Largest Illegal Dark Web Market Place Taken Down. Disponibil: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/darkmarket-worlds-largest-illegal-dark-web-marketplace-taken-down> (accesat la 20.04.2021).
52. http://academy.police.md/assets/files/pdf/2012_12-13%20iunie_criminal_spatiu_EU_si_CSI.pdf (accesat 20.04.2021).
53. Hotărârea de guvern a RM nr. 521 din 15.06.2020. Cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2020-2021 <http://academy.police.md/assets/files/pdf/hg-521-20.pdf> (accesat la 20.04.2021).
54. Poliția are aproape 1000 de posturi vacante și nu reușește să angajeze un număr necesar de personal <https://agora.md/stiri/35444/politia-are-aproape-1000-de-posturi-vacante-si-nu-reuseste-sa-angajeze-un-numar-necesar-de-personal> (accesat la 20.04.2021).
55. <https://euroasia-science.ru/ekonomicheskije-nauki/%D0%BA-%D0%B2-%D0%BE-%D0%BF%D1%80-%D0%BE%D1%81%D1%83-%D0%BE-%D0%BA%D1%80-%D0%B8-%D0%BC-%D0%B8%D0%BD-%D0%B0-%D0%BB-%D0%B8%D1%81%D1%82-%D0%B8%D1%87-%D0%B5%D1%81-%D0%BA-%D0%B8%D1%85-%D0%BF%D1%80-%D0%BE-%D0%B1-%D0%BB/> (accesat 20.04.2021).
56. <https://point.md/ru/novosti/politika/maia-sandu-critica-reforma-justitziei> (accesat 20.04.2021).
57. Reforma poliției: împreună cu cetățenii, pentru siguranță <https://politia.md/ro/content/reforma-politiei-impreuna-cu-cetatenii-pentru-siguran-ta-0> (accesat la 20.04.2021).
58. https://www.muiv.ru/vestnik/pdf/un/un_4_13_60_62.pdf (accesat la 20.04.2021).
59. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului a Republicii Moldova: nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.
60. Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate a Republicii Moldova: nr. 132 din 17.06.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246.

61. Raport de activitate pentru anul universitar 2019-2020. Disponibil: <http://academy.police.md/assets/files/pdf/rap-act-ascm-19-20.pdf> (accesat la 20.04.2021).
62. Зеленский В. Качество расследования преступлений: понятие и определяющие факторы // Качество расследования: криминалистические и уголовно-процессуальные проблемы : материалы Всероссийского науч-практ конф. Краснодар, 2016 с. 6-9. În: Ищенко Е. К проблеме качества предварительного расследования преступлений. În: Вестник Университета имени О.Е. Кутафина, с. 121.
63. Ищенко Е. К проблеме качества предварительного расследования преступлений. În: Вестник Университета имени О.Е. Кутафина, с. 120.
64. Strategia de dezvoltare a poliției pentru anii 2016-2020 <https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A14cd158b-afcf-419d-9f08-bdb5ba8ac00e#pageNum=14> (accesat la 20.04.2021).
65. Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020. <https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A0d5f0994-a762-4ddc-b72f-3121dd3f677e#pageNum=3>(accesat la 20.04.2021).
66. Raport de progres privind realizarea, în perioada anului 2020, a Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020.
67. https://politia.md/sites/default/files/raport_de_progres_sdp_in_anul_2020.pdf (accesat la 20.04.2021).